

HELSINGBORG

Vård- och omsorgsförvaltningen
Administrativa avdelningen
Martin Olofsson
Säkerhetsstrateg
martin.olofsson@helsingborg.se

241014
Anvisning

Tillämpningsanvisning för kunders kamerabevakning på initiativ från kund/anhörig inom avdelning Äldreomsorg

Bakgrund	3
Arbetsgivarens ansvar enligt arbetsmiljölagen	3
Dataskyddsförordningen (GDPR)	3
Den som filmas rättigheter	4
Förutsättningar för kunders egna kameror i bostad	4
Beslut.....	5
Rutin för hantering	6
BILAGA 1. Mall för överenskommelse	7
BILAGA 2. Skylt vid kamerabevakning	9

Bakgrund

Inom såväl hälso- och sjukvården som socialtjänsten är huvudregeln att insatser ges med samtycke från den enskilde eller patienten. Dessutom är var och en, enligt grundlagen, skyddad mot betydande intrång i den personliga integriteten, om det sker utan samtycke och innebär övervakning eller kartläggning av den enskildes personliga förhållanden.

Arbetsgivarens ansvar enligt arbetsmiljölagen

Att bli kamerabevakad på jobbet kan innebära ett integritetsintrång och kan anses strida mot arbetsmiljölagen. Enligt arbetsmiljölagen ska arbetsgivaren vidta alla åtgärder som behövs för att förebygga att arbetstagaren utsätts för ohälsa och se till att arbetet utförs i en sund miljö.

Dataskyddsförordningen (GDPR)

Alla verksamheter som hanterar personuppgifter måste följa dataskyddsförordningen. Dataskyddsförordningen är ett regelverk som finns för att skydda enskildas integritet och ge dem större kontroll över sin personliga information och sitt privatliv. Begreppet personuppgift omfattar all slags information som direkt eller indirekt kan knytas till en person som är i livet, till exempel en bild på en person som kan identifieras. Personuppgiftsbehandling kan vara att uppgifter samlas in, lagras, sprids, bearbetas eller används på andra sätt. När en kamera filmar en identifierbar person eller någon annan personuppgift i bild är det en form av personuppgiftsbehandling.

Kamerabevakning i den egna bostaden

Privatpersoner behöver inte ansöka om tillstånd från IMY (Integritetsskydds myndigheten) för kamerabevakning i den egna bostaden utifrån privatundantaget vilket innebär att reglerna i dataskyddsförordningen inte gäller för behandling av personuppgifter. Detta gäller även om kamerorna är kopplade till en larmcentral (hemlarm).

För att privatundantaget ska gälla vid kamerabevakning i den egna bostaden krävs att;

- uppdraget med kamerabevakning kommer från hyresgästen
- hyresgästen har beslutsförmåga och känner till att bevakningskameran är uppsatt och förstår innebörden av kamerabevakningen
- hyresgästen har tillgång till det inspelade materialet och kan påverka hur och när kamerabevakningen bedrivs
- särskilt integritetskänslig kamerabevakning inte förekommer, till exempel bevakning av dusch, toalett och sovrum
- ingen kamerabevakning sker av personer som befinner sig i bostaden i sin yrkesutövning

- det inte finns någon avsikt att sprida bevakningsmaterialet vidare, till exempel på internet eller sociala medier, oavsett vilka personer som finns med i bild.

I de fall kamerabevakning inte faller under privatundantaget måste reglerna i dataskyddsförordningen och kamerabevakningslagen följas. Privatundantaget ska tillämpas restriktivt.

Lagen omfattar även avlyssning eller upptagning av ljud som sker i samband med kamerabevakning.

Informationsplikt

Enligt IMY ska den som bedriver bevakning ha en eller flera skyltar som uppger om att området är bevakat. Skylten bör placeras i ögonhöjd så det blir tydligt att ett område är bevakat innan någon går in på det. Om det finns flera olika ingångar till ett bevakat område bör det finnas skyltar vid varje ingång. Oavsett hur informationen ges måste den innehålla allt som är obligatoriskt enligt artikel 13 i dataskyddsförordningen.

Skylten ska innehålla den viktigaste informationen, exempelvis:

- ändamålet med kamerabevakningen (*varför bevakning sker*)
- den personuppgiftsansvarigas identitet (*vem som bevakar*)
- kontaktuppgifter till den personuppgiftsansvariga (*kontaktuppgifter till dig som ansvarar för bevakningen*)

Den som filmas rättigheter

De som filmas har vissa rättigheter i förhållande till den som bedriver kamerabevakningen. Till exempel rättigheten att begära att deras uppgifter, alltså att dom blivit filmade, raderas. Man har även rätt att få se inspelade material där man själv är med. De som filmas kan klaga hos IMY och anmäla bevakningen om de anser att den är olaglig, bland annat om den inte faller under privatundantaget.

Förutsättningar för kunders egna kameror i bostad

Om kunder eller deras anhöriga i vård- och omsorgsförvaltningen vill sätta in kameror i deras bostad gäller följande:

- uppdraget med kamerabevakning kommer från hyresgästen ¹

¹ I de fall kamerabevakning inte faller under privatundantaget måste reglerna i dataskyddsförordningen (GDPR) och kamerabevakningslagen följas. Lagen omfattar även avlyssning eller upptagning av ljud som sker i samband med kamerabevakning. Privatundantaget ska tillämpas restriktivt, Integritetsskydds myndigheten (IMY).

- hyresgästen har beslutsförmåga och känner till att bevakningskameran är uppsatt och förstår innebörden av kamerabevakningen ²
- hyresgästen har tillgång till det inspelade materialet och kan påverka hur och när kamerabevakningen bedrivs
- att särskilt integritetskänslig kamerabevakning inte förekommer, till exempel bevakning av dusch, toalett och sovrum
- att material från kamerabevakningen inte lämnas ut till andra, publiceras på internet eller i sociala medier, oavsett vilka personer som finns med i bild ³
- att det sätts upp skyltar i och i anslutning till bostaden där kamerabevakning bedrivs samt att berörd personal informeras om vad som kommer att övervakas och behandlingen av personuppgifter ⁴
- ingen kamerabevakning sker av personer som befinner sig i bostaden i sin yrkesutövning ⁵

Beslut

Utifrån ovanstående har det fattats beslut av avdelningschef för Äldreomsorg och dennes ledningsgrupp 241014. Beslutet innefattar att ingen inspelning eller filmning, via uppsatt kamera, får ske av medarbetare inom förvaltningen som befinner sig i bostaden i sin yrkesutövning.

Detta gäller även i de ärenden där kamera redan är uppsatt.

² Inom såväl hälso- och sjukvården som socialtjänsten är huvudregeln att insatser ges med samtycke från den enskilde eller patienten. Dessutom är var och en, enligt grundlagen, skyddad mot betydande intrång i den personliga integriteten, om det sker utan samtycke och innebär övervakning eller kartläggning av den enskildes personliga förhållanden.

³ Alla verksamheter som hanterar personuppgifter måste följa dataskyddsförordningen (GDPR). Dataskyddsförordningen är ett regelverk som finns för att skydda enskildas integritet och ge dem större kontroll över sin personliga information och sitt privatliv. Begreppet personuppgiftsbehandling omfattar all slags information som direkt eller indirekt kan knytas till en person som är i livet, till exempel när en kamera filmar en identifierbar person.

⁴ Enligt IMY ska den som bedriver bevakning ha en eller flera skyltar som upplyser om att området är bevakat. Oavsett hur informationen ges måste den innehålla allt som är obligatoriskt enligt artikel 13 i dataskyddsförordningen.

⁵ Att kamerabevaka personer i sin yrkesutövning innebär ett integritetsintrång och anses strida mot arbetsmiljölagen. Det krävs därför starka skäl för att det ska vara tillåtet för en arbetsgivare att kamerabevaka anställda på arbetsplatsen vilket innebär att företag eller kommuner kan bli skyldiga att förbjuda kamerabevakning av sin personal. Anställda har då rätt att täcka över eller stänga av kameran för att slippa bli kamerabevakade när de utför sitt dagliga arbete. Förhandling mellan arbetsgivaren och arbetstagarorganisationer ska ske enligt medbestämmandelagen (MBL)

Rutin för hantering

Om en kund eller anhörig har för avsikt att sätta upp/redan har monterat en kamera i bostaden ska det i första hand ske en dialog mellan enhetschef och kund/anhörig. I denna dialog ska det framkomma behov, som om möjligt kan lösas på annat sätt, för att trygga upp kund/anhörig.

Kvarstår behovet/önskan efter dialog måste en skriftlig överenskommelse upprättas enligt mall. Överenskommelsen ska beskriva hur förvaltningens medarbetare ska bryta övervakningen när de ska arbeta i kundens bostad.

Före driftstart ska skyltar sättas upp i och i anslutning till de utrymmen där kameraövervakning bedrivs. Berörd personal ska informeras om vad som kommer att övervakas och behandlingen av personuppgifter.

Dokumentera i kundens genomförandeplan, under "viktiga uppgifter" att kamera är uppsatt.

Medarbetare med skyddad identitet

Har du en medarbetare med skyddad identitet ska du meddela medarbetaren om situationen och skyndsamt skapa en handlingsplan som skall användas innan denna medarbetare går till platsen, alternativt planera om medarbetaren till andra brukare tills övervakningen inte är ett orosmoment. Har medarbetaren redan blivit filmad och är orolig för vart materialet tar vägen så ta kontakt med HR-konsult och eventuellt säkerhetsfunktioner på förvaltningen.

Vid misstanke om att kamerabevakning sker mot kunds vilja

Ifall vi misstänker att brukaren far illa utav övervakning som sker av anhöriga, ta kontakt med närmsta chef för vidare dialog och hantering. I den situationen där ingen dialog löser problemet bör polisanmälan övervägas i syfte att skydda brukare.

Beslutat av: Avdelningschef för Äldreomsorg

Datum: 241014

Dokumentansvarig: Administrativa avdelningen

BILAGA 1. Mall för överenskommelse

Överenskommelse för hantering av kamerabevakning i bostad

Denna överenskommelse har träffats mellan [Enhetschefens namn], enhetschef på [namn på vårdboende/område] och [Anhörigs namn], anhörig till [kundens namn]. Denna överenskommelse beskriver förutsättningar för användningen av kamerabevakning i bostaden, där Vård- och omsorgsförvaltningens personal utför sitt arbete. Målet är att tillgodose anhörigas önskemål om kamera i bostaden, samtidigt som Vård- och omsorgsförvaltningens personals integritet och arbetsmiljö respekteras.

1. Förutsättningar

Kameran får endast användas i [kundens namn]s bostad och ska vara riktad så att den inte fångar gemensamma utrymmen eller andra hyresgäster.

2. Avstängning vid personalens närvaro

Kameran ska vara avstängd under den tid som personal befinner sig i bostaden i sin yrkesutövning. Detta inkluderar alla tider då personal är närvarande för att ge vård, omsorg eller annan service.

Anhörig ansvarar för att av- och påslagning av kameran ska vara möjligt för personalen som arbetar i bostaden.

3. Ansvar för kameran

Den anhörige har fullt ansvar för alla aspekter av kamerabevakningen, inklusive:

- Installation och montering av kameran i bostaden.
- Underhåll och teknisk drift av kameran.
- Eventuellt slitage/olyckshändelse som påverkar kameran och/eller dess funktion
- Återställning av bostaden efter nedmontering av kameran vid avslutning av bevakningen.

Förvaltningen ansvarar inte för eventuella skador som kameran eller dess installation kan orsaka på bostaden eller på annat sätt.

4. Varaktighet av överenskommelse

Denna överenskommelse gäller tills vidare, under hela den tid då kamerabevakning bedrivs i bostaden.

5. Övriga villkor

Eventuella frågor som uppstår i samband med användningen av kamerabevakningen och som inte täcks av denna överenskommelse ska lösas i samråd mellan Anhörig och enhetschef.

Denna överenskommelse är upprättad i två exemplar, där båda parter erhåller var sitt.

[Enhetschefens namn]

Enhetschef

[namn på vårdboende/område]

Datum: _____

[Anhörigs namn]

Anhörig till [kundens namn]

Datum: _____

BILAGA 2. Skylt vid kamerabevakning

